

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan sveder, imiši nedelje in pravnike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za osnanila plačuje se od štiritopne pet-črte po 6 kr., če se osnanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, osnanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na nove naročbe, stare gospele naročnike pa, katerim bo potekla koncec meseca naročnina, prosimo, da je o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 15.— Četrt leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-50 | Jedem mesec . . . „ 1-10
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— Četrt leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— | Jedem mesec . . . „ 1-40
Naročnje se lahko s vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne osnamo na dotično naročilo.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Državni zbor.

Na Dunaji, 28. oktobra.

Grof Badeni je danes zopet govoril. Izrekel se je le o dveh točkah svojega programa in sicer tako, da smo s njegovim pojasnilom zadovoljni. Glede tolmačenja vodstva, katero je za vlado reklamiral, je izjavil, da parlamentovih pravic nikakor ne misli prikrajšati, glede narodnostnega vprašanja pa je povedal, da ne tolmači enakopravnosti drugače, nego so jo tolmačili slovanski govorniki. Badeni torej priznava absolutno popolno enakopravnost vseh narodov, njegove besede o nemški kulturi so bile torej le fraza. Levičarje je Badenijevo današnje pojasnilo te programske točke nekam vznemirilo, slovanske poslance pa zadovoljilo, jedni in drugi pa so trdno odločeni, soditi le po — dejanjih.

V današnji seji so poslanci dr. Ferjančič in tovariši interpelirali finančnega ministra glede povišanja aktivitetnih doklad v Ljubljani bivajočim drž. uradnikom. Dotična interpelacija slóve:

Vsled potresa, ki se je primeril minolo pomlad, so kakor za večino slojev ljubljanskega prebivalstva nastale zlasti za državne uradnike v Ljubljani trajno neugodne razmere. Najhujše je zadnji čas postalo vprašanje o stanovanjih. Hišni posestniki so najemnine stanovanj jako čutno povišali in v vseh drugih kategorijah se je spoznalo kot potrebno upoštevati to okolnost. Vojaški erar je dal revidirati najemnine za stanovanja in je izdatno povišal pavšal za stanovanja; južna železnica je svojim uradnikom dovolila 70%, državna železnica celo 80% dunajskega najemninskega pavšala. Povsem primerno in opravičeno je torej zahtevanje, naj se v tem oziru tudi kaj stori za drž. uradnike v Ljubljani, naj se njih aktivitetna doklada, znašajoča samo 50% dunajske aktivitetne doklade, poviša primerno povišanju najemnin za stanovanja. Podpisanci vprašajo finančnega ministra: Hoče-li Nj. excelenca ozirati se na sedaj bistveno hujše razmere glede stanovanj v Ljubljani in skrbeti zato, da se drž. uradnikom v Ljubljani primerno tem razmeram dovolijo višje aktivitetne doklade in da se to povišanje postavi že v drž. proračun za l. 1896.?

Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje debate o vladnem programu.

Posl. dr. Kaizl je rekel, da pogrša v vladnem programu pojasnilo o stališči ministerstva glede svobode državljanov. To kaže, da je bil Badeni promoviran ministerskim predsednikom, ne da bi mu bilo povedati svoje mnenje o drž. osnovnih zakonih. Kar je govoril ministerski predsednik o kamenju, ležečem na potih, in o potih, odvajajočih od civilizacije, to svedoči, da se hočejo zopet utesnjevati pravice državljanov. Vlada ni obljubila premeniti svobodi sovražne zakone in že zato morajo mladočeški poslanci ostati v opoziciji. Liberalizem propada v Avstriji čedalje bolj, sosebno pri Nemcih. Tudi o rešitvi narodnostnega vprašanja se je mnogo govorilo. S tem, da je vlada pritislila svoj pečat na nemško kulturo in naredila češkemu narodu svoj poklon, s tem se nasprotje še ni odstranilo,

da, nasprotje se da le odpraviti z idejo o spravi. Poslanec dr. Kronawetter je rekel, da je ministerski predsednik s svojim programom proklamiral absolutizem. Kdo pa mu je rekel, da se poslanci hočejo dati voditi? Menda jih pozna! Ko bi to ogerski, francoski ali angleški ministerski predsednik rekel, nastal bi vihar pri vseh strankah, pri nas pa se najdejo še ljudje, ki pravijo: To je bil govor! Kdor ima kako javno funkcijo, je zanjo odgovoren in te odgovornosti ne odpravi nobena vladna izjava. Ministerski predsednik tudi ni rekel besede, da misli svobodnim načelom naše ustave pripomoči do veljave pri upravi in ker je volilni reformi prisodil najmanjšo vrednost, je naravno, da se bodo dale bivše koalicijske stranke z veseljem voditi. Ministerski predsednik je obljubil ozirati se na religiozni moment. Religiozno je le to, kar je vsem religijam skupno, pozitivnim veram pa so skupna samo etična načela, čim se pride do dogem, nastane nasprotje. Tudi krščansko je samo to, kar je vsem krščanskim veram skupno, in to so zopet etična načela. Kdor pa hoče religiozno vzgojo, mora biti za simultansko šolo in ne za konfesionalno. Tudi kar se je govorilo o židih, je neosnovano. Takozvana nezdrava spekulacija je posledica človeškega egoizma. Tudi pristnokrščanski, pristnogermski in pristnopoljski gospodje so zanjo uneti, to kažejo razni ringi. Če je protisemitizem naperjen le proti nezdravi spekulaciji, naj se napravijo primerni zakoni, v tem slučaju pa je njegovo ime nepravilno.

Za Kronawetrom je vstal ministerski predsednik grof Badeni in ob najintenzivnejši pozornosti cele zbornice rekel: Začetkoma sem nameraval poseči v debato le, če bi se vladnemu programu kaj podtikalo, kar se ž njim nikakor ne strinja. Ne morem trditi, da se je to zgodilo. Hvaležno moram priznati, da so se z raznih strani izrekle vzpodbudne besede, če tudi je zaupanje le pogojno. Vzlic temu se mi zdi potrebno, izreči nekaj besed, že zaradi tega, ker se zbornica že tri

Listek.

Sundečičevo „Milje i Omilje“.

(Dalje.)

Leta 1853. ga predloži dalmatinska vlada za učitelja bogoslovja na zaderskem semenišču in to službo je opravljal Sundečič do l. 1863. Začetkom l. 1860. mu izroči vlada uredništvo „Glasnika dalmatinskega“, ker pa je zahtevala, naj uredi list v protislovanskem duhu, odložil je uredništvo in se ni dal premotiti niti najlaskavejšim vladnim obljubam. O priložnosti Kačičeve stoletnice izda Sundečič leta 1860. „Album“, za kateri je napisal razširjeno pesem „Vršidba“ (mlatva) in l. 1861. „Majko Črnogorko“. „Sjetva i vršidba“ pa „Petrov dan na Cetinju“ spominjata po obliki nekoliko na Silerjev „Zvon“. L. 1863. utemeljijo „Matico dalmatinsko“ in Sundečič postal je član književnega odbora. Kot tak urejal je „Narodni koledar“ za prosto ljudstvo. To Sundečičevo delovanje pa vladi ni bilo po volji in poslali so ga za župnika v Baljke (blizu Drniša), kjer je imel le 200 gld. letne plače, a ti niso zadovoljali niti za potne stroške njegovej mnogoštevilnej družini. V tem obupnem stanju izdal je poziv na svojo „Krvavo košuljo“, za katero se je oglasilo 5000 naročnikov. S to pomočjo potoval je Sundečič s pobratimom Mihovilom Pavlinovićem skozi Trst, Ljubljano, Zagreb in Djakovo v Beligrad, kjer sta

bila navdušeno sprejeta. Vrnivša se v Dalmacijo obiščeta še Kotor in Cetinje, kjer ponudi mladi knez Nikoli Sundečiču mesto osebnega tajnika.

Jeseni leta 1864. preseli se naš pesnik z vso družino na Cetinje in začne izdajati nov črnogorski letnik „Orlič“, katerega je izšlo zaporedoma šest letnikov. Ker pa je bila cetinjska tiskarna do tlej še zelo pomanjkljiva, potoval je Sundečič l. 1865. v Prago in tam za samih 700 gld. naročil vse, kar je urejenej tiskarni potrebno. Sundečič je skušal na mladega kneza uplivati in ga približati Srbiji, ali ker se mu to ni posrečilo, zapustil je Cetinje in se preselil l. 1867. v Srbijo. Tam pa se je dogodila topčiderska katastrofa, ministerstvo se je spremenilo in Sundečiču niso hoteli dati obljubljenega profesura, nego porabiti ga pri novinarstvu. Zato je raje sprejel nov poziv kneza Nikole in se koncec oktobra 1868 zopet preselil na Cetinje, ali na potovanju je bil zelo obolel.

Za premnoge zasluge prinesel je knez l. 1869 Sundečiču iz Petrograda viteški red sv. Vladimira, „učeno beogradsko društvo“ ga je imenovalo svojim častnim članom in cetinjski metropolit Ilarion povzdigne ga na čast protoprezvitera (kanonika) in mu podeli pravico nositi protojerejski križ. Ko se je bil knez l. 1870 odločil, izdajati političen list „Crnogorac“, bil mu je glavni sotrudnik naš Sundečič, ki je spisoval tudi književno prilogo „Crnogorka“. L. 1871 ga pošlje knez na Dunaj, da iz-

posluje znižano ceno soli za Črnogoro, da uredi poštno konvencijo in priganja k izpeljavi vozne ceste mej Kotorom in Cetinjem, (katero so izvedli šele l. 1880). Naslednjega leta pa ga pošlje knez za vojvodo Savom Plamencem k politehnični razstavi v Moskvo, kjer se je Sundečič seznanil s premnogimi slovanskimi učenjaki.

Na tem potovanju je Sundečič zelo obolel in — kakor sam pravi — pe zimi l. 1872—73 skoro umrl. V začetku l. 1873 je hotel „zrak premeniti“ in zato je potoval v Zader in na razstavo na Dunaj. Povrnivši se v Dalmacijo, preseli se s svojo družino v Kotor in prosi kneza za nedoločen dopust, katerega tudi dobi aprila l. 1874. V začetku l. 1875 podeli mu ruski car „kot bivšemu sekreturu knjaza crnogorskoga“ doživotno pokojnino 600 srebernih rubljev na leto, knez Nikola pa 400 frankov v zlatu.

Od l. 1874 naprej opomogel si je Sundečič fizično in duševno in se poprijel zopet z mladeniškim ognjem književnega delovanja. Od tedaj se je spremenilo vse Sundečičevo življenje, „zapustile so ga vse dotedajšnje črne in duhomorne misli, izginile so njegove neiznosne sence, ponehalo je njegovo trepetanje in njegova žalostna zlovolja“. Uzrok temu je bila krasna Nevenka (III. ljubav). Ko se je nekega večera po Savinem dnevu (koncec aprila) l. 1874 šetal skozi Glavato pri Prčanju, zagledal se je s pesniškim navdušenjem v njeno

